

Versie te gebruiken wanneer de initiatiefnemende partij tot de bouw* onderdeel is van de Keten.
*Bouw**: onderhoud, renovatie of nieuwbouw kan nader worden ingevuld.

Samenwerkingsovereenkomst KetenSamenWerking

Versie te gebruiken wanneer de initiatiefnemende partij tot de bouw* onderdeel is van de Keten.
*Bouw**: onderhoud, renovatie of nieuwbouw kan nader worden ingevuld.

Bij het samenstellen van de Modelcontracten KetenSamenwerking (Het Visiedocument, de Intentieovereenkomst en de Samenwerkingsovereenkomst) is door de Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking een zo groot mogelijke zorgvuldigheid betracht. Door de Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking gezamenlijk noch door een of meerdere leden afzonderlijk kan enige aansprakelijkheid worden aanvaard indien de toepassing van (onderdelen van) de Modelcontracten tot schade leidt.

Opmerkingen, commentaar en suggesties worden bijzonder op prijs gesteld, zodat de inhoud van deze Modelcontracten zo goed mogelijk op de dagelijkse praktijk blijft afgestemd.

Alle rechten worden voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht.

Apeldoorn juli 2016
© Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking

Parafen partijen

Inhoudsopgave	pagina	
Artikel 1	Definities en begripsbepalingen	5
Artikel 2	Looptijd van de Samenwerkingsovereenkomst	5
Artikel 3	Looptijdverlenging	5
Artikel 4	Gezamenlijke verantwoordelijkheid	5-6
Artikel 5	Uitgangspunten van en visie op de samenwerking	6
Artikel 6	Doel van de samenwerking	6-7
Artikel 7	Tegenstrijdigheden en waarschuwingsplicht	7
Artikel 8	Kennisuitwisseling, innovatie en duurzaamheid	7-8
Artikel 9	Financiële transparantie	8
Artikel 10	Intellectuele eigendomsrechten	8
Artikel 11	Geheimhouding	8-9
Artikel 12	Evaluatie en Kritische Prestatie Indicatoren	9
Artikel 13	Planning en Ketencoördinatie	9-11
Artikel 14	Communicatie (interne en externe)	11
Artikel 15	Risico's	11-12
Artikel 16	Wijzigingen	12-13
Artikel 17	Aansprakelijkheid en wanprestatie	13-14
Artikel 18	Tussentijdse beëindiging	14-15
Artikel 19	Tussentijdse beëindiging met onmiddellijke ingang	15
Artikel 20	Overdraagbaarheid	15
Artikel 21	Vernietigbare en nietige bepalingen	15
Artikel 22	Toepasselijk recht	15
Artikel 23	Geschillen: Onderling overleg en geschilpreventie	15-16
Artikel 24	Geschillen: Niet onderling oplosbare geschillen	16
Artikel 25	Bevoegde rechter of arbiter	16
Bijlagen		17
Leeswijzer		18-22

Parafen Ketenpartners

Samenwerkingsovereenkomst KetenSamenWerking

De ondergetekenden bij deze Samenwerkingsovereenkomst KetenSamenWerking, welke nader te wordt aangeduid als: de Samenwerkingsovereenkomst,

Partij A:

Ketenpartner: *[naam, vestigingsplaats, rechtsgeldig vertegenwoordiger] [beoogde rol of vakgebied]*

Partij B:

Ketenpartner: *[naam, vestigingsplaats, rechtsgeldig vertegenwoordiger] [beoogde rol of vakgebied]*

Partij C:

Ketenpartner: *[naam, vestigingsplaats, rechtsgeldig vertegenwoordiger] [beoogde rol of vakgebied]*

Partij D:

Ketenpartner: *[naam, vestigingsplaats, rechtsgeldig vertegenwoordiger] [beoogde rol of vakgebied]*

Partij E:

Ketenpartner: *[naam, vestigingsplaats, rechtsgeldig vertegenwoordiger] [beoogde rol of vakgebied]*

[enz.]

Alle partijen bij deze overeenkomst

gezamenlijk, hierna te noemen: **Ketenpartners**

Parafen Ketenpartners

Overwegende dat:

1. Ketenpartners gezamenlijk hebben besloten als Keten een projectoverstijgende samenwerking met elkaar aan te gaan, welke samenwerking in deze Samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd;
2. Ketenpartners per gezamenlijk project binnen deze samenwerking daartoe (een) Projectovereenkomst(en) zullen sluiten;
3. Iedere Ketenpartner zijn visie op deze samenwerking – zoals vastgelegd in het Visiedocument – heeft kunnen inbrengen;
4. Alle Ketenpartners bij deze overeenkomst zich kunnen vinden in hetgeen in het Visiedocument is opgenomen.

Komen als volgt overeen:

Artikel 1 Definities en begripsbepalingen

Woorden/begrippen in de tekst die met een hoofdletter starten, zijn gedefinieerd in het Visiedocument.

Artikel 2 Looptijd van de Samenwerkingsovereenkomst

- 2.1 Deze Samenwerkingsovereenkomst treedt in werking zodra Ketenpartners deze overeenkomst hebben ondertekend en wordt aangegaan voor de duur van 5 jaar *[of: van datum, maand, jaar tot datum, maand, jaar]*.
- 2.2 Met instemming van alle Ketenpartners tezamen kunnen gedurende de samenwerking nieuwe Ketenpartners tot de samenwerking toetreden.

Artikel 3 Looptijdverlenging

Door Ketenpartners kunnen nadere afspraken worden gemaakt om de looptijd van deze Samenwerkingsovereenkomst *[steeds met een jaar/periode van ...jaren]* te verlengen.

Artikel 4 Gezamenlijke verantwoordelijkheid

- 4.1 Alle Ketenpartners onderschrijven de uitgangspunten en visie zoals neergelegd in het Visiedocument, dat onlosmakelijk met deze Samenwerkingsovereenkomst is verbonden en is bijgevoegd.
- 4.2 De Ketenpartners zijn verantwoordelijk voor een goede onderlinge samenwerking en voor het gezamenlijk eindresultaat.

Parafen Ketenpartners

- 4.3 In afwijking van de gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid voor het eindresultaat, zullen Ketenpartners per Project in een Projectovereenkomst individuele verantwoordelijkheid voor bepaalde *projectgebonden* resultaten overeenkomen en toedelen aan individuele Ketenpartners. In artikel 15 van deze overeenkomst is vastgelegd hoe Ketenpartners *projectoverstijgend* aan de verdeling van risico's vorm te willen geven.

Artikel 5 **Uitgangspunten van en visie op de samenwerking**

- 5.1 Door ondertekening van deze Samenwerkingsovereenkomst nemen Ketenpartners afstand van de traditionele rolverdeling tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Ketenpartners zullen zich ruimhartig opstellen om al hetgeen dat ten grondslag ligt aan en verwoord is in deze Samenwerkingsovereenkomst en in het Visiedocument na te leven.
- 5.2 Omdat er zowel gezamenlijke alsook afzonderlijke belangen zijn, *belooft* elke Ketenpartner de belangen van de overige Ketenpartners te respecteren.
- 5.3 Ketenpartners zullen op een open en transparante wijze samenwerken, waarbij vertrouwen de basis is.
- 5.4 Elke Ketenpartner dient zijn individuele belangen per Project vooraf kenbaar te maken zodat een evenwichtige gezamenlijke belangenafweging ten behoeve van het Project en het beoogde gemeenschappelijke doel tijdig plaats kan vinden. In een bijlage bij de Projectovereenkomst dienen de projectkeuzes die zijn gemaakt na de gezamenlijke belangenafweging te worden vastgelegd.
- 5.5 Daar waar deze Samenwerkingsovereenkomst ruimte biedt voor *interpretatie*, vullen de beginselen van redelijkheid en billijkheid deze ruimte in.
- 5.6 Ketenpartners sluiten – ieder voor zich – jegens elkaar de toepasselijkheid van eventuele eigen bedrijfs-, inkoopvoorwaarden en/of andere voorwaarden uit en zullen dan ook gedurende de looptijd van deze Samenwerkingsovereenkomst geen beroep doen op andere voorwaarden dan de onderhavige.

Artikel 6 **Doel van de samenwerking**

- 6.1 Ketenpartners streven ernaar om in Ketensamenwerking meerwaarde te creëren ten opzichte van de traditionele werkwijze. In het kader van deze Samenwerkingsovereenkomst wordt onder meerwaarde verstaan: een betere kwaliteit van het proces en/of van het werk, een hogere tevredenheid bij de uiteindelijke gebruiker, een kortere Bouwtijd, minder (faal)kosten en een duurzamer product.

Samengevat heeft meerwaarde in dit kader niet alleen een financiële component maar ook een kwaliteitscomponent en daarmee tevens een klanttevredenheidselement. Bovendien kan meerwaarde ontstaan doordat vanwege de projectoverstijgende samenwerking op basis van een niet verhoogd (= gelijkblijvend) budget – dat door de Ketenpartners is overeengekomen – een grotere hoeveelheid werk wordt gerealiseerd.

Parafen Ketenpartners

- 6.2 Door de open en transparante werkwijze van Ketenpartners en doordat deze Samenwerkingsovereenkomst projectgebonden en over een langere periode wordt aangegaan en tevens bedoeld is te (kunnen) dienen als basis voor afspraken voor meerdere Projecten, streven Ketenpartners ernaar individueel en gezamenlijk een leercurve door te maken die bij opvolgende Projecten extra waarde zal (blijven) toevoegen.
- 6.3 Ketenpartners zijn samen verantwoordelijk voor het opstellen van (een) Projectovereenkomst(en).

Artikel 7 Tegenstrijdigheden en waarschuwingsplicht

- 7.1 In geval van tegenstrijdigheden tussen het bepaalde in deze Samenwerkingsovereenkomst en het bepaalde in de bijlage(n) bij deze overeenkomst, de Intentieovereenkomst, het Visiedocument of de overige Contractdocumenten is de rangorde zoals opgenomen in **Bijlage A** leidend.
- 7.2 Ketenpartners onderkennen de plicht om elkaar *te behoeden* voor tekortkomingen in elkaars (Contract)documenten en werk waarvan zij *het besef hebben dan wel kunnen hebben* dat er van tekortkomingen sprake is en waarvoor zij proactief handelend elkaar (schriftelijk) moeten waarschuwen *zowel bij het aangaan als gedurende de looptijd* van de samenwerking. Zij realiseren zich dat zij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zouden handelen indien zij zonder te waarschuwen voor genoemde tekortkomingen voort zouden gaan met de werkzaamheden (voortvloeiend) uit deze samenwerking.
- 7.3 Het niet of niet tijdig voldoen aan de waarschuwingsplicht door een Ketenpartner kan betekenen dat een risico dat oorspronkelijk is toegedeeld in een Projectovereenkomst aan een bepaalde (andere) Ketenpartner (overeenkomstig artikel 4.3), overgaat – samen met de eventuele schade(lijke gevolgen) die het uitblijven van een waarschuwing heeft – op de Ketenpartner die zijn waarschuwingsplicht heeft geschonden.

Artikel 8 Kennisuitwisseling, innovatie en duurzaamheid

- 8.1 Ketenpartners zullen zich blijvend inspannen om hun ervaring, kennis en kunde in te zetten voor de samenwerking. Zij doen dat *om niet*.
- 8.2 Ketenpartners zullen zich inspannen om in het kader van hun samenwerking hun kennis en kunde zo veel mogelijk in te zetten voor innovatiedoelen. Onder innovatiedoelen wordt mede begrepen de toepassing van de kennis en kunde van Ketenpartners ten behoeve van *[nader te bepalen]* (**Bijlage C**).

Tevens zullen Ketenpartners zich – daar waar mogelijk – inzetten ten behoeve van duurzaamheid zowel in werkwijzen, technieken en (proces)oplossingen. Nadere uitwerking van de innovatiedoelen zal per Project worden opgenomen in de Projectovereenkomst.

Parafen Ketenpartners

- 8.3 In het kader van voortdurende innovatieve ideeën en ontwikkelingen en inbreng van innovaties in het belang van projectoverstijgende samenwerking is iedere Ketenpartner verplicht om (ook zelfstandig) te *blijven* werken aan een verbetering van zijn kennis en kunde.

Artikel 9 Financiële transparantie

- 9.1 In het verlengde van de open en transparante samenwerking die Ketenpartners voorstaan, zullen zij alle voor de samenwerking relevante informatie proactief met elkaar delen. Zij zullen in *open overleg* samenwerken op basis van een verifieerbare financiële administratie. Alle bijstellingen per Project, zowel in positieve als negatieve zin, moeten steeds open en verifieerbaar geschieden. **(Bijlage D)**.

- 9.2 Onder het werken in *open overleg* wordt in deze overeenkomst verstaan dat Ketenpartners zonder vooringenomenheid rekening houden met elkaars gerechtvaardigde belangen en open staan voor de inbreng en suggesties van iedere Ketenpartner.

Artikel 10 Intellectuele eigendomsrechten

- 10.1 Informatie, ideeën en beelden waarop een auteursrecht dan wel octrooirecht of ander intellectueel eigendomsrecht van een van de Ketenpartners rust dan wel kan worden gevestigd en welke Ketenpartners hebben uitgewisseld ten behoeve van een gezamenlijk specifiek Project, worden (een) intellectueel eigendomsrecht(en) van de Ketenpartners tezamen tenzij dit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet strookt met de door de verschillende Ketenpartners ingebrachte (niveau van) informatie en/of door de verschillende Ketenpartners verrichte (ontwikkel)inspanningen ter zake.
- 10.2 Per Project kan in de Projectovereenkomst afgeweken worden van bovenstaande toedeling en kan een verdeelsleutel worden afgesproken die meer recht doet aan de input van en/of de inspanning ter zake door een of meer Ketenpartners in het specifieke geval.
- 10.3 Per concreet speciaal idee dat door een van de Ketenpartners wordt ingebracht, kan door de Ketenpartners tezamen worden besloten dat de Ketenpartner die het idee heeft ingebracht, de enige rechthebbende is op dat idee.

Artikel 11 Geheimhouding

- 11.1 Informatie die door of namens (een) Ketenpartner(s) aan de Keten ter beschikking is gesteld, dient als vertrouwelijke informatie binnen de Keten te worden behandeld en niet (onnodig) aan derden bekend gemaakt te worden. In overleg binnen de Keten en met toestemming van de Ketenpartner(s) die het betreft, kan worden besloten deze informatie aan derden ter beschikking te stellen.
- 11.2 Het vertrouwelijke aspect van de informatie dient de inspanningen van de Keten als geheel. Dit mag echter geen belemmering vormen indien informatie met derden dient te worden gedeeld ter uitvoering van werkzaamheden die voortvloeien uit deze Samenwerkingsovereenkomst.

Parafen Ketenpartners

Ketenpartners dienen er zorg voor te dragen dat de geheimhoudingsplicht contractueel bij derden wordt vastgelegd.

- 11.3 Personeel in dienst bij de verschillende Ketenpartners is gehouden tot naleven van de geheimhoudingsplicht. De Ketenpartners dienen er – ieder voor zich – zorg voor te dragen dat de geheimhoudingsplicht bij hun eigen personeel wordt nageleefd.
- 11.4 Afhankelijk van de door Ketenpartners gekozen duur van de samenwerking en van de aard van de vertrouwelijke informatie die mede wordt bepaald door de verschillende Projecten van Ketenpartners tezamen, kunnen Ketenpartners overeenkomen de geheimhoudingsplicht gedurende een nader te bepalen tijd te doen voortduren nadat de samenwerking op grond van deze Samenwerkingsovereenkomst ten einde is gekomen.
- 11.5 In het geval van een – overeenkomstig de artikelen 17, 18 en 19 – eerder uittredende Ketenpartner dienen Ketenpartners voor het specifieke geval een geheimhoudingsperiode vast te leggen.

Artikel 12 Evaluatie en Kritische Prestatie Indicatoren

- 12.1 Ketenpartners evalueren de behaalde samenwerkingsresultaten *per [nader te bepalen periode]* op basis van de uitgangspunten, visie en beginselen in het Visiedocument. Van een goed functioneren van de Keten is sprake indien de prestaties en kwaliteit gemeten aan de hand van de tussen Ketenpartners overeengekomen projectoverstijgende Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) – die in het document KPI (**Bijlage B**) zijn vastgelegd – voldoen.
- 12.2 Een projectoverstijgend kwaliteitsplan en projectoverstijgende prestatieafspraken met betrekking tot klanttevredenheid, het ketensamenwerkingsproces en/of de in de aanhef van deze Samenwerkingsovereenkomst genoemde vakdisciplines van Ketenpartners, dienen als bijlage bij deze overeenkomst te worden toegevoegd.
- 12.3 In een bijlage bij de Projectovereenkomst kan een incentivesysteem worden afgesproken omtrent de verdeling van winst, verlies en risico zodat alle Ketenpartners voordeel genieten bij goede en nadeel ondervinden bij slechte prestaties. Indien de afspraken betreffende kwaliteit projectoverstijgend kunnen worden afgesproken kan de bijlage (ook) bij de onderhavige Samenwerkingsovereenkomst worden toegevoegd.

Artikel 13 Planning en Ketencoördinatie

- 13.1 Het staat iedere Ketenpartner vrij om een Ketencoördinator voor te dragen. De Ketencoördinator is een – op het gebied van coördinatie bij voorkeur met Ketensamenwerking ervaren en bekwaam – persoon die uit de organisatie van een van de Ketenpartners komt dan wel iemand van buiten de Keten die specifiek voor de coördinatie wordt aangesteld. De Ketencoördinator dient de inhoud van het Visiedocument te onderschrijven. Gezien de centrale rol van de Ketencoördinator geschiedt zijn aanstelling uitsluitend met instemming van alle Ketenpartners.

Parafen Ketenpartners

13.2 Taken Ketencoördinator en input ter zake door Ketenpartners

De Ketencoördinator is verantwoordelijk voor:

- de coördinatie van het ketensamenwerkingsproces
- de coördinatie van de inspanningen van de Ketenpartners ten behoeve van de gezamenlijke planning en
- het organiseren van de onderlinge samenhang in de samenwerking binnen de Keten.

Ketenpartners zorgen ervoor dat de Ketencoördinator tijdig beschikt over :

- de input die nodig is voor het opstellen van de gezamenlijke planning [*algemeen werkplan en gedetailleerd werkplan*] ten behoeve van een vlot verlopend ketensamenwerkingsproces
- de input die nodig is voor het inzichtelijk maken van de blijvende meerwaarde van het samenwerken in ketenverband. (**Bijlage E**).

13.3 In het kader van zijn verantwoordelijkheid als genoemd onder artikel 13.2 scheidt de Ketencoördinator de randvoorwaarden voor een goede en effectieve communicatie in de Keten. Hij regisseert, ondersteunt en faciliteert het ketensamenwerkingsproces. Tevens spreekt hij in het belang van de Keten individuele Ketenpartners aan, indien hij dit noodzakelijk in het verband met de voortgang van het werk dan wel wenselijk acht in verband met een dreigende vertraging van een van hen. In het kader van het functioneren van de Keten overweegt hij of een plenaire bespreking in de Keten (overeenkomstig artikel 13.4) noodzakelijk is.

13.4 Tot de taken van de Ketencoördinator *kan* behoren dat hij ter controle op de voortgang van het werk en/of ten behoeve van zijn coördinatiewerkzaamheden met enige regelmaat [*iedere ... weken*] of op momenten waarop hij dat noodzakelijk acht, Ketenpartners bijeenroept in vergadering. Ketenpartners zijn verplicht die vergaderingen bij te wonen.

De Ketencoördinator is een 'eerste onder zijn gelijken', coördineert de vergadering en stelt een actie-, afspraken- en besluitenlijst op. Iedere Ketenpartner wordt geacht akkoord te zijn gegaan met de gezamenlijke conclusies en besluiten tenzij hij binnen een termijn van [*... weken/dagen*] aan de Ketencoördinator mededeelt dat hij zich niet met de inhoud kan verenigen.

Alsdan volgt ter zake een overleg met de betreffende Ketenpartner dan wel met de gehele Keten. In de geest van Ketensamenwerking wordt gezocht naar een compromis. Indien een compromis uitblijft en een geschil dreigt te ontstaan of is ontstaan, dient volgens de regeling in artikelen 23 en 24 te worden gehandeld.

13.5 Aansprakelijkheid Ketencoördinator

Ondanks het feit dat de Ketencoördinator een centrale en belangrijke rol in de keten vervult, zijn zijn taken beperkt tot hetgeen in dit artikel is beschreven.

Parafen Ketenpartners

De Ketenpartners dienen in overleg *per Project een keuze voor de omvang van die taken* te maken. De inhoud van die keuze dient als bijlage bij de betreffende Projectovereenkomst te worden gevoegd.

De aansprakelijkheid van de Ketencoördinator is gerelateerd aan de taken die met hem zijn overeengekomen. De Ketencoördinator dient zich naar beste kunnen in te spannen zijn taken te vervullen op een wijze als van een bekwaam en zorgvuldig Ketencoördinator in redelijkheid mag worden verwacht. Indien hij zijn taken aldus niet naar behoren vervult, is zijn aansprakelijkheid beperkt tot maximaal het bedrag dat hij voor zijn coördinatiewerkzaamheden ontvangt.

Artikel 14 **Communicatie (intern en extern)**

- 14.1 Ketenpartners onderkennen het belang van een goede en open communicatie. Iedere Ketenpartner zal indien hij dit noodzakelijk acht, de andere Ketenpartners uitnodigen om in overleg te treden. Dit overleg kan ad hoc gebeuren maar kan ook worden ingepland al dan niet op verzoek van de Ketencoördinator.
- 14.2 Ten aanzien van de frequentie, intensiteit en de onderlinge taakverdeling van de door Ketenpartners gewenste communicatie tussen Ketenpartners en de uiteindelijke gebruikers/bewoners worden per Project in de Projectovereenkomst nadere afspraken opgenomen.

Artikel 15 **Risico's**

- 15.1 Overeenkomstig de doelstelling zoals vastgelegd in artikel 4 van deze overeenkomst streven Ketenpartners ernaar om risico's gezamenlijk te dragen. In redelijkheid en billijkheid kan – mede in relatie tot de verzekeraarbaarheid – gekozen worden voor een toedeling van een bepaald risico (dan wel bepaalde risico's) aan een bepaalde Ketenpartner. Daarbij worden – zonder het evenwicht in de toedeling uit het oog te verliezen – risico's op projectniveau toegedeeld aan de Ketenpartner(s) die een *vooraf benoemd risico* het beste kan/kunnen beheersen of dragen tegen de laagste kosten middels verzekering of anderszins.
- 15.2 Ketenpartners zullen, ongeacht hun aansprakelijkheid uit deze overeenkomst en ongeacht hun eigen bedrijfsaansprakelijkheid, een verzekering afsluiten in verband met de aard en de omvang van de voor het werk gebruikelijke risico's.
- 15.3 Aangezien risico's per Project verschillen, zullen Ketenpartners per Project een risicoanalyse maken en in een risicobeheerlijst opnemen als bijlage bij de Projectovereenkomst. In deze risicobeheerlijst per Project zullen Ketenpartners tenminste opnemen: welke risico's het betreft, welke Ketenpartner een bepaald risico zal dragen, wat moet worden gedaan om het risico te voorkomen en wat moet worden gedaan als het risico zich voordoet.
- 15.4 Indien ondanks het streven van Ketenpartners om te komen tot een gezamenlijke risicodraaglast, bepaalde risico's uitsluitend of deels moeten worden toebedeeld aan

Parafen Ketenpartners

Ketenpartners afzonderlijk wordt alsdan een evenwichtige risicoverdeling van de per Project te verwachten/te benoemen risico's (overeenkomstig artikel 15.3) voorgestaan.

Desalniettemin kan het zo zijn dat door onvoorziene omstandigheden een van de Ketenpartners onevenredig hard wordt getroffen. Het is in de geest van Ketensamenwerking om elkaar te ondersteunen bij de beheersing van de risico's. Het is tevens in het belang van de Keten en inzake deze overeenkomst een verplichting van Ketenpartners om in een dergelijke situatie de onevenredig hard getroffen Ketenpartner *bij te staan op iedere mogelijke wijze*.

- 15.5 Ketenpartners zullen overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 elkaar schriftelijk waarschuwen voor risico's die zich zouden kunnen voordoen in elkaars planning en werkzaamheden, voor zover zij deze risico's kenden of konden kennen.

Artikel 16 **Wijzigingen**

- 16.1 Indien tijdens de duur van deze Samenwerkingsovereenkomst blijkt dat het noodzakelijk is voor een behoorlijke uitvoering van het werk dat deze overeenkomst wordt aangepast wegens voortschrijdend inzicht of veranderde omstandigheden, zullen Ketenpartners in overleg treden met elkaar. Zij zullen rekening houden met elkaars gerechtvaardigde belangen.
- 16.2 Omstandigheden die altijd leiden tot aanpassing van deze Samenwerkingsovereenkomst zijn:
- Relevante wijzigingen in (overheids)voorschriften of -beschikkingen;
 - Extra (aanvullende) werkzaamheden die noodzakelijk blijken tijdens de Bouwtijd.
- 16.3 De door een Ketenpartner gewenste wijzigingen *nadat* hij akkoord is gegaan met de voorstellen en werkwijzen van de Ketenpartners tezamen in eerdere overlegfasen, worden door de Ketenpartners tezamen besproken. Aanpassing van deze Samenwerkingsovereenkomst zal daar waar mogelijk is – mede afhankelijk van de fase waarin het werk zich bevindt – plaats hebben.
- 16.4 Kosten die in het kader van genoemde wijzigingen of aanvullingen dienen te worden gemaakt of kunnen worden bespaard, worden in het geval van meer- en minderkosten in alle redelijkheid respectievelijk gedragen door, dan wel in mindering gebracht bij, de Ketenpartner op wiens vakgebied/werkterrein de wijzigingen aan de orde zijn, tenzij genoemde wijzigingen niet kunnen worden toegeschreven aan (het werkterrein van) één Ketenpartner. Alsdan worden de kosten door alle Ketenpartners naar redelijkheid en billijkheid gedragen dan wel in mindering gebracht op de financiële bijdragen/investeringen van alle Ketenpartners.

De redelijkheid en billijkheid kan met zich brengen dat de kosten per Project *naar evenredigheid van de omvang* van de werkzaamheden per Ketenpartner worden toegeedeeld indien een gelijke verdeling tussen de Ketenpartners klaarblijkelijk niet

Parafen Ketenpartners

redelijk is. Een nadere of afwijkende regeling is mogelijk in de Projectovereenkomst.

Artikel 17 **Aansprakelijkheid en wanprestatie**

17.1 In het kader van Ketensamenwerking dienen Ketenpartners elkaar de gelegenheid te bieden elkaar 'te horen' in het geval van twijfel over het *optimaal handelen* door een of meer Ketenpartner(s), misverstanden die zijn opgetreden of feitelijke fouten die zijn veroorzaakt door een of meer Ketenpartner(s) *voordat* overgegaan wordt tot een ingebrekestelling. Niettemin zijn in deze overeenkomst enkele hoofdregels geformuleerd voor die gevallen waarin gesprekken – naar de mening van een of meer Ketenpartners – niet meer mogelijk blijken dan wel onvoldoende oplossingen (kunnen) bieden.

17.2 Onder *optimaal handelen* wordt in deze overeenkomst verstaan de verplichting van Ketenpartners om volgens de vier functionaliteiten van het contracteren zoals deze zijn beschreven in het Visiedocument, te handelen.

17.3 Ketenpartners dienen terughoudendheid te betrachten en de fatsoensnormen te respecteren aangaande een ingebrekestelling van elkaar. De *omvang* van de aansprakelijkheid is mede afhankelijk van een al dan niet gekozen rechtsvorm voor de samenwerking naast de verplichtingen uit de onderhavige Samenwerkingsovereenkomst en van de keuzes voor risicotoedeling (artikel 15).

17.4 Indien een situatie overeenkomstig lid 1 van dit artikel zich voordoet en het – naar de mening van de overige Ketenpartners – niet meer mogelijk blijkt dan wel onvoldoende oplossingen biedt om voort te gaan met een Ketenpartner die tekort komt in de nakoming van zijn verplichtingen uit deze overeenkomst, zal de wanpresterende Ketenpartner in gebreke worden gesteld onder de volgende voorwaarden:

- De Ketenpartner is eerder gewaarschuwd door de Ketencoördinator (overeenkomstig artikel 13) dat hij zich niet houdt aan de uitgangspunten en visie zoals neergelegd in het Visiedocument en aan deze Samenwerkingsovereenkomst;

en bovendien

- De andere Ketenpartners zijn tezamen – al dan niet op verzoek van de Ketencoördinator – met spoed in overleg getreden met de wanpresterende Ketenpartner;

en bovendien

- In de geest van Ketensamenwerking is, mede in het kader van de gemeenschappelijke belangen, besproken in hoeverre de Ketenpartners bereid zijn en in staat zijn om hulp te bieden – en voor zover deze hulp kan baten – om nakoming door de wanpresterende Ketenpartner alsnog mogelijk te maken.

Parafen Ketenpartners

- 17.5 Nadat de stappen zijn doorlopen van artikel 17.4 en geen hulp door de wanpresterende Ketenpartner wordt geaccepteerd ofwel de Ketenpartners onvoldoende hulp ter zake kunnen bieden of niet langer bereid zijn hulp te bieden, dienen Ketenpartners de wanpresterende Ketenpartner *schriftelijk in gebreke te stellen* en hem alsnog een redelijke termijn van [...] dagen om na te komen te gunnen.
- 17.6 Indien nakoming na ommekomst van die termijn is uitgebleven, zal de ontbinding van deze overeenkomst met de wanpresterende Ketenpartner na een termijn van dertig dagen effect hebben.
- 17.7 Ketenpartners behouden zich recht op schadevergoeding door de wanpresterende Ketenpartner voor.

Artikel 18 Tussentijdse beëindiging

- 18.1 Ketenpartners werken samen vanuit verbondenheid en een gedeelde visie (neergelegd in het Visiedocument en door alle Ketenpartners onderschreven). Indien zich geen van de situaties als genoemd in de artikelen 17 en 19 voordoen, dienen alle Ketenpartners de overeengekomen looptijd van deze overeenkomst (artikel 2) te honoreren, tenzij Ketenpartners *gezamenlijk* zwaarwegende redenen menen te hebben en daarom *gezamenlijk* besluiten om deze overeenkomst eerder te beëindigen.

Ketenpartners leggen vast (**Bijlage F**) welke redenen voor een tussentijdse beëindiging zij kwalificeren als zwaarwegend.

Alsdan zijn Ketenpartners gehouden om over te gaan tot een finale afrekening overeenkomstig de bijdragen en kosten van de Ketenpartners zoals deze zijn opgenomen in de verifieerbare financiële administratie (artikel 9 en **Bijlage D**). Ketenpartners zijn in voorgenoemde situatie niet schadelijch jegens elkaar.

- 18.2 Elke Ketenpartner die zijn deelname aan deze Samenwerking wil beëindigen en deze overeenkomst eenzijdig wil opzeggen, anders dan in de situaties genoemd in de artikelen 17 en 19, heeft de volgende verplichtingen:
- Allereerst is hij *moreel* verplicht vanwege zijn verbondenheid met de Ketenpartners en opdat de samenwerking in stand kan blijven, zijn overwegingen met hen te bespreken.
 - Indien overeenkomstig artikel 13 een Ketencoördinator is aangesteld, kunnen de Ketenpartners de Ketencoördinator – indien dit tot diens takenpakket behoort en deze taken zijn vastgelegd in **Bijlage E** – verzoeken een bijeenkomst voor nader overleg te organiseren.
 - Indien een Ketenpartner in een – al dan niet op verzoek van een andere Ketenpartner – door de Ketencoördinator georganiseerd overleg niet kan worden overtuigd binnen de Ketensamenwerking te blijven, is de Ketenpartner die deze overeenkomst eenzijdig wil opzeggen, gehouden tot het doorlopen van de geschilpreventieregeling van artikelen 23 en 24.

Parafen Ketenpartners

- De Ketenpartner die eenzijdig deze overeenkomst wil opzeggen kan door alle Ketenpartners tezamen worden verplicht deel te nemen aan de in artikel 24 genoemde Mediation. De kosten die in deze situatie verbonden zijn aan mediation dienen, tenzij Ketenpartners naar redelijkheid en billijkheid en in gemeenschappelijk overleg daarover anders bepalen, gedragen te worden door de Ketenpartner die voortijdig eenzijdig opzegt.
- Indien de eenzijdige opzegging na voornoemde verplichte procedure niet te voorkomen is gebleken, is de Ketenpartner verplicht tot vergoeding van schade in het geval zijn voortijdig vertrek schade met zich meebrengt.

Artikel 19 **Tussentijdse beëindiging met onmiddellijke ingang**

De Ketenpartners zijn gerechtigd deze overeenkomst met een Ketenpartner *met onmiddellijke ingang* zonder ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst te beëindigen indien:

- een Ketenpartner failliet is verklaard of
- aan een Ketenpartner surseance van betaling is verleend of
- beslag en/of derdenbeslag wordt gelegd op een substantieel deel van de activa van een Ketenpartner of
- een Ketenpartner een voor een Project van wezenlijk belang zijnde verplichting niet kan nakomen als gevolg van een overmachtsituatie die langer dan [...] dagen voortduurt

De opzegging van deze Samenwerkingsovereenkomst dient *schriftelijk* te geschieden.

Artikel 20 **Overdraagbaarheid**

Ketenpartners mogen de rechten en verplichtingen die zij jegens elkaar hebben voortvloeiende uit deze overeenkomst niet aan derden overdragen zonder schriftelijke instemming van alle Ketenpartners tezamen.

Artikel 21 **Vernietigbare en nietige bepalingen**

Indien enige bepaling uit deze Samenwerkingsovereenkomst nietig is of vernietigd wordt, zullen de overige bepalingen van kracht blijven. Ketenpartners zullen in dat geval in overleg treden om de nietige dan wel vernietigde bepalingen te vervangen door bepalingen die recht doen aan het karakter van de samenwerking en de strekking van de te vervangen bepalingen.

Artikel 22 **Toepasselijk recht**

Op deze Samenwerkingsovereenkomst is Nederlands recht van toepassing.

Artikel 23 **Geschillen: Onderling overleg en geschilpreventie**

23.1 Ketenpartners dienen in het geval dat geschillen uit of naar aanleiding van deze Samenwerkingsovereenkomst ontstaan, eerst met elkaar in overleg te treden om te bezien of een oplossing voor het geschil in der minne kan worden gevonden. De regeling als verwoord in het onderhavige artikel alsmede in artikel 24, geldt in het geval één van de Ketenpartners

Parafen Ketenpartners

deze overeenkomst eenzijdig wil opzeggen (overeenkomstig het bepaalde in artikel 18.2) maar ook indien er (nog) geen sprake is van een geschil.

- 23.2 Het is de verantwoordelijkheid van de Ketenpartner(s) die meent/menen een verschil van mening dan wel een punt van ongenoegen te hebben dat mogelijk kan uitmonden in een geschil, dit zo spoedig mogelijk bij de andere Ketenpartners onder de aandacht te brengen en te agenderen voor bespreking in gezamenlijk overleg.
- 23.3 Alle Ketenpartners zijn verplicht zich naar beste kunnen in te spannen om een verschil van mening dan wel een dreigend wezenlijk geschil dat door (een) Ketenpartner(s) als zodanig wordt ervaren, in goede harmonie op te lossen dan wel escalatie te voorkomen.

Artikel 24 **Geschillen: Niet onderling oplosbare geschillen**

- 24.1 Indien een (dreigend) geschil aan de orde is anders dan in artikel 23 en het naar de mening van een Ketenpartner een geschil betreft dat – ondanks zijn eigen goede wil – niet in onderling overleg kan worden opgelost, dient betreffende Ketenpartner de andere Ketenpartners schriftelijk en gemotiveerd daarvan – zo spoedig mogelijk maar in ieder geval binnen een ter zake redelijke termijn – op de hoogte te brengen.
- 24.2 Ketenpartners dienen zich in te spannen om een procedure bij de rechter of arbiter te voorkomen. Een keuze om de kwestie voor te leggen aan een externe partij zoals een registermediator aangesloten bij MfN Mediation kan behoren tot de mogelijkheden tenzij de Ketenpartners tezamen menen dat in de concrete omstandigheden van het geval mediation onmogelijk tot een oplossing van het (dreigende) geschil kan leiden.
- 24.3 Indien niet voor mediation is gekozen dan wel in het geval dat mediation niet een oplossing heeft gebracht, is hetgeen bepaald is in artikel 25 aan de orde.

Artikel 25 **Bevoegde rechter of arbiter**

- 25.1 Alle geschillen die voortvloeien uit deze Samenwerkingsovereenkomst en uit enige nadere – met deze Samenwerkingsovereenkomst verbonden – overeenkomst, zullen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van [plaats] tenzij Ketenpartners *unaniem* kiezen voor een andere wijze van geschilbeslechting.
- 25.2 Indien Ketenpartners unaniem kiezen voor arbitrage wordt een door *alle* Ketenpartners te ondertekenen Arbitrageovereenkomst waarin voor de geschilbeslechting verwezen wordt naar de Raad van Arbitrage in de Bouw als **Bijlage G** bij deze overeenkomst gevoegd.

Parafen Ketenpartners

Bijlagen

De bijlagen bij deze Samenwerkingsovereenkomst maken deel uit van deze overeenkomst en dienen te worden geparafeerd door alle Ketenpartners.

Bijlage A: Rangorde Contractdocumenten (art. 7.1)

Bijlage B: KPI document (art. 12.1)

Bijlage C: Overeengekomen Innovatie- en duurzaamheidsdoelen (art. 8.2)

Bijlage D: Financiële transparantie (art. 9)

Bijlage E: Coördinatievergaderingen, ketenproces, algemeen werkplan en gedetailleerd werkplan, input (art. 13)

Bijlage F: Zwaarwegende redenen voor tussentijdse beëindiging (art. 18.1)

Bijlage G: Arbitrageovereenkomst (art. 25)

Het Visiedocument KetenSamenWerking is bijgevoegd.

Aldus overeengekomen en opgemaakt in voud

te [plaats]

op [datum]

[handtekeningen]

Ketenpartner Ketenpartner Ketenpartner Ketenpartner Ketenpartner Ketenpartner

Leeswijzer

Doel

De uitleg in deze leeswijzer dient ter verduidelijking van de Model Samenwerkingsovereenkomst. De juridische bepalingen in de Model Samenwerkingsovereenkomst genieten, in het geval van een eventuele tegenstrijdigheid met de uitleg in deze leeswijzer, te allen tijde voorrang. Na een algemeen gedeelte worden specifieke punten uit de Samenwerkingsovereenkomst besproken. Sommige punten worden in samenhang besproken.

Algemeen

De Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking is van mening dat er, voorsnog, in de praktijk aan **twee versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst** behoefte is omdat niet alle partijen die betrokken zijn bij de samenwerking organisatorisch klaar zijn ofwel de wens hebben om in volledig ketenverband te gaan samenwerken, maar wel af willen van een polariserend contractmodel. Is er dan nog sprake van Ketensamenwerking in de situatie waarin een opdrachtgevende partij samenwerkt met een Keten maar zelf buiten de Keten blijft? De Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking meent dat het wel degelijk ook in die situatie mogelijk is om een succesvolle Ketensamenwerking te realiseren omdat de opdrachtgevende partij die met een Keten contracteert dat immers doet op basis van de in het Visiedocument neergelegde visie die door *alle* Samenwerkingspartners, waartoe ook de opdrachtgever behoort, wordt gedeeld. De wens om Ketensamenwerking te contracteren met een opdrachtgever die buiten de Keten blijft, is vastgelegd in de Model 2 Samenwerkingsovereenkomst.

Voor die partijen die voor een volledige samenwerking in de Keten kiezen, met een opdrachtgevende partij die in de Keten functioneert, is de Model 1 Samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Daarbij functioneren *alle* betrokken partijen *als Ketensamenwerkingspartners* in de Keten. Er zijn bij deze versie van de Model Samenwerkingsovereenkomst geen opdrachtgevers en opdrachtnemers met 'traditioneel' bijbehorende rollen. Alle Ketensamenwerkingspartners zijn gelijkwaardig en delen eenzelfde visie als verwoord in het Visiedocument.

Hoofdpijnen

De grootste overeenkomst tussen de beide versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst is de visie op Ketensamenwerking zoals opgenomen in het Model Visiedocument.

Het grootste verschil tussen de beide versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst is de mate van geïntegreerd meedoen van de opdrachtgevende partij: ofwel *in* de Keten als Ketensamenwerkingspartner ofwel *buiten* de Keten als Samenwerkingspartner met de Keten.

Accentverschillen

De verschillende uitgangspunten zorgen ervoor dat er accentverschuivingen in de beide versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst zijn.

Open normen en attitude

Beide versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst gaan uit van open normen. Er is voor gekozen om veel zaken niet in de Samenwerkingsovereenkomst vast te leggen. Vastleggen ('dichttimmeren') gebeurt vaak uit angst voor een zwakke positie bij geschillen is de mening van de Netwerkgroep Contracteren KetenSamenWerking en beperkt de kansen van de Ketenpartners ('niet de nek durven uitsteken') om de eigen inventiviteit om te zetten naar ideeën voor duurzaamheid en innovatie. Dat zou immers ook de voorgestane individuele en gezamenlijke leercurve van de Ketenpartners belemmeren (art. 6.2). Er is veel ruimte voor open communicatie en geschilpreventie onder meer door het incorporeren van een Ketencoördinator en de verplichting, in bepaalde situaties, tot Mediation. Het compromis staat voorop. De rechter of arbiter is 'ver weg'.

In beide versies van de Model Samenwerkingsovereenkomst is er bewust voor gekozen om geschillen te voorkomen niet alleen door de open normen en de redelijkheid en billijkheid maar ook door te appelleren aan het gezonde verstand, het plezier in de samenwerking – die immers bedoeld is om langdurig te zijn – en elkaar iets te gunnen. Prettig en vooral ook klantgericht samenwerken en trots zijn op het eindresultaat (zie hiervoor ook de uitgebreide bespreking in het Visiedocument). Deze bepaalde attitude tot samenwerken vertaalt zich in een verplichting tot het handelen *in de geest van Ketensamenwerking*. Ketenpartners doen onder meer een *belofte* aan elkaar dat ze elkaars individuele belangen en het gezamenlijk belang zullen respecteren (art. 5.2). Ook is er *de verplichting om elkaar te horen* (in de betekenis van goed luisteren naar wat de ander zegt) in een geval van twijfel over het optimaal handelen door een andere Ketenpartner (art. 17.1 en 17.2). Daarnaast is er een *morele verplichting* van de Ketenpartner die zijn deelname vroegtijdig wil beëindigen jegens zijn Ketenpartners. Hij is verplicht vanwege zijn verbondenheid met zijn partners zijn overwegingen voor een vroegtijdige uitstap met hen te bespreken (art. 18.2).

Stappenplannen, geschilpreventieprocedures, Ketencoördinator, Mediation, rechter of arbiter

Er zijn meerdere stappenplannen en procedures om steeds een succesvolle voortgang van de Ketensamenwerking te ondersteunen.

De Model 1 Samenwerkingsovereenkomst gaat, in tegenstelling tot de Model 2 Samenwerkingsovereenkomst, niet uit van een verplichting tot contracteren van een Ketencoördinator (art. 13.1). Afhankelijk van de groepssamenstelling en ervaring in de Keten, kunnen de Ketenpartners tezamen besluiten om al dan niet een separate Ketencoördinator aan te stellen ofwel dat een Ketenpartner binnen de groep die rol zal gaan vervullen. De reden van de verplichting bij de Model 2 Samenwerkingsovereenkomst is dat een Ketencoördinator tevens een link kan zijn in het verbinden van de opdrachtgever – die immers buiten de Keten staat – en de Ketenpartners.

De hoofdafsprake is om de overeengekomen looptijd van de samenwerking te honoreren, maar er zijn, afgezien van de bemoeienissen van een Ketencoördinator, stappenplannen voor tussentijdse beëindiging in geval van *zwaarwegende redenen* die door alle Ketenpartners gezamenlijk zo worden ervaren (art. 18.1 en Bijlage F).

Er is voor iedere Ketenpartner die eenzijdig de overeenkomst tussentijds wil opzeggen, anders dan in de specifieke gevallen die in de artikelen 17 en 19 worden genoemd, een geschilpreventieregeling

(art. 17.2 en art. 23) die verplicht moet worden doorlopen. Mediation (art. 24) kan tot die verplichtingen horen. Uitgangspunt blijft het zoeken naar harmonie en de-escalatie om de langdurige samenwerking te realiseren.

Dit zoeken naar compromissen, het in der minne regelen, de-escalatie en het voorkomen van dreigende geschillen (art. 13.4, art. 23 en art. 24) is daarom een belangrijk aspect van de Model Samenwerkingsovereenkomst.

Als er niets anders meer rest, is er uiteindelijk nog de keuze om geschillen te laten beslechten door de rechter of de arbiter (art. 25 en Bijlage G). Alhoewel de aanbeveling uitgaat naar geschilbeslechting door de Raad van Arbitrage voor de Bouw, is de mogelijkheid als optie en niet als standaard opgenomen. De reden hiervan is dat deze Samenwerkingsovereenkomst een Model Samenwerkingsovereenkomst betreft. De Samenwerkingsovereenkomst kan in de praktijk door partijen 'op maat' worden ingevuld of aangepast.

Tegenstrijdigheden en waarschuwingsplicht

In artikel 7 is de keuze gemaakt om de rangorde van de Contractdocumenten in een Bijlage (A) bij de Samenwerkingsovereenkomst vast te leggen, zodat in geval van tegenstrijdigheden duidelijk is welke bepaling of Contractdocument leidend is. De keuze voor die rangvolgorde is aan de Ketenpartners. Als alternatief kunnen Ketenpartners ervoor kiezen om niet *vooraf* een rangorde af te spreken maar om met elkaar in overleg te treden (pas) *op het moment* dat er sprake is van conflicterende bepalingen. Gezamenlijk dienen Ketenpartners dan tot een afspraak te komen over welke bepaling voorgaat. De waarschuwingsplicht is opgenomen in artikel 7 leden 2 en 3 (en in art. 15.5 als verwijzing naar art. 7).

Kennisuitwisseling en intellectuele eigendomsrechten

In artikel 8 is de uitwisseling van kennis geregeld, in artikel 10 de intellectuele eigendomsrechten. Ketenpartners stellen hun ervaring, kennis en kunde blijvend beschikbaar ten behoeve van de samenwerking. Zij doen dat om niet.

Tijdens de samenwerking worden informatie, ideeën of beelden uitgewisseld door de Ketenpartners. Een van rechtswege ontstaan auteursrecht of een te vestigen octrooi wordt in beginsel een intellectueel eigendomsrecht van de Ketenpartners tezamen. Echter er kunnen omstandigheden zijn dat het niet redelijk en billijk zou zijn indien een heel speciaal idee dat door een van de Ketenpartners is ontwikkeld niet bij deze Ketenpartner – in juridische zin – zou blijven. Te denken valt aan een bijzonder idee op het gebied van innovatie en/of duurzaamheid (maar niet uitsluitend op deze gebieden). Het zou de samenwerking ten goede komen als de Ketenpartner met dat bijzondere idee zijn idee, waarvoor mogelijk immers ook door hem aanzienlijke kosten zijn gemaakt, kan inbrengen in het samenwerkingsverband zonder gehinderd te worden door bedrijfsinvesteringen die niet meer kunnen worden terug verdiend. Ook van belang is de gedachte achter het individueel toewijzen dat dit een stimulans kan zijn om uitzonderlijke ideeën in te brengen in het samenwerkingsverband.

Rechtsvorm

In de Model 1 Samenwerkingsovereenkomst is bewust niet gekozen om een rechtsvorm voor het samenwerkingsverband overeen te komen. De mogelijkheid is er wel (art. 17.3).

Indien men ervoor kiest om geen enkele rechtsvorm over een te komen, zoals in deze Model 1 Samenwerkingsovereenkomst, geldt het wettelijk regime. "Waar geen wil is, is de wet". De Samenwerkingsovereenkomst is een meerpartijenovereenkomst. De regels van het verbintenissenrecht, met name de regels over de overeenkomst, 'vangen dan op' dat wat niet is vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst.

Aansprakelijkheid en wanprestatie

Ondanks alle voorzorgen en stappenplannen kan een Ketenpartner desalniettemin toerekenbaar tekort schieten in de nakoming van de Samenwerkingsovereenkomst, daaronder begrepen het zich, na eerdere waarschuwing, niet houden aan de afspraken in het Visiedocument die onderdeel zijn van de Samenwerkingsovereenkomst (art. 17). Alhoewel in artikel 17 wordt uitgegaan van toerekenbaarheid van het tekortschieten van de betreffende Ketenpartner, wordt de wanpresterende Ketenpartner niet zomaar aan de kant geschoven. Er dient spoedoverleg tussen alle Ketenpartners en de wanpresteerder te worden gepleegd om vast te stellen of er, mede in het kader van de gezamenlijke belangen, bereidheid bij de Ketenpartners is tot het bieden van hulp en of deze hulp kan baten (art. 17.6). In artikel 17.7 is de situatie geregeld voor het geval de wanpresteerder geen hulp accepteert ofwel de overige Ketenpartners geen hulp kunnen bieden dan wel de geboden hulp niet kan baten.

Tussentijdse beëindiging met onmiddellijke ingang

In artikel 19 is een regeling voor onmiddellijke tussentijdse beëindiging voor de daarin genoemde specifieke (nood)gevallen.

Wijzigingen

In artikel 16 is vastgelegd hoe Ketenpartners om wens te gaan met wijzigingen tijdens de langdurige samenwerking. De regeling is een 'gezond-verstand-regeling' die de verschillende typen wijzigingen regelt. Voortschrijdend inzicht en veranderde omstandigheden (16.1), relevante wijzigingen in overheidsvoorschriften en noodzakelijke additionele werkzaamheden tijdens de duur van de Samenwerkingsovereenkomst (16.2), hoe om te gaan met meer of minder werkzaamheden die uit de wijzigingen volgen, indien de wijzigingen (zullen) worden doorgevoerd (16.3), en hoe omgegaan dient te worden met de eventuele extra kosten die worden gemaakt of bespaard vanwege die wijzigingen (16.4). De redelijkheid en billijkheid en het rekening houden met elkaars gerechtvaardigde belangen spelen een hoofdrol.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid en risicotoedeling

Ketenpartners zijn verantwoordelijk voor een gezamenlijk eindresultaat (art. 4.2). Er zijn afwijkingen op deze hoofdregel (art. 4.3 en art. 15.1). Bepaalde projectgebonden risico's worden vooraf toegedeeld aan een van de Ketenpartners. Het betreft risico's die voornamelijk of uitsluitend of het beste kunnen worden beheerst door een van de Ketenpartners. Aangezien Projecten qua aard, duur

Versie te gebruiken wanneer de initiatiefnemende partij tot de bouw* onderdeel is van de Keten.
*Bouw**: onderhoud, renovatie of nieuwbouw kan nader worden ingevuld.

en complexiteit verschillen, zal de verdeling van de risico's in een Projectovereenkomst worden opgenomen (art. 4.3 en 15.3). In artikel 15 van de Samenwerkingsovereenkomst is de verdeling van risico's nader vastgelegd. De redelijkheid en billijkheid alsmede de verzekeraarbaarheid van risico's speelt hierbij een rol. In artikel 15.4 is een bepaling opgenomen voor de situatie waarin een van de Ketenpartners onevenredig hard wordt getroffen door onvoorziene omstandigheden. De overige Ketenpartners zullen alsdan in de geest van Ketensamenwerking de getroffen Ketenpartner *bijstaan op iedere mogelijke wijze* (bijvoorbeeld financieel, een deel van het werk overnemen, advies, enzovoort).